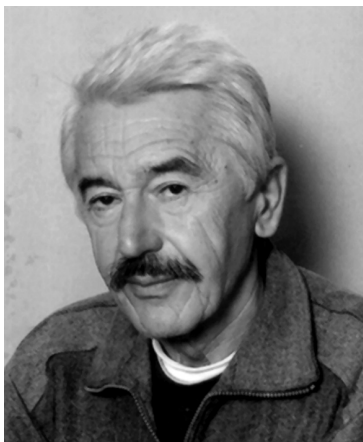

Драган Томић

ПСЕЋА КУЋИЦА

ДРАГОЉУБ ТИХОМИРОВ ТОМИЋ, прозван Драган по доласку на студије у Београду, рођен је 17. марта 1941. године у Шеварицама, Мачва, Србија. Ишао је у гимназију у Шапцу, а матурирао у Руми. У Београду је завршио права.

Написао је романе *Шкрипац* ("Просвета" 1987), *Чекајући мајку* ("Просвета" 1997), *Крајак прекид удовичког сјажа* ("Просвета" 1999), и драме: *Раскриће* (награда "Бранислав Нушић" 1980), *Рукавице*, *Непријатељ радничке класе*, *Девојке*, *Шиптар*, *Псећа кућица* (награда "Бранислав Нушић" 1990) *Помор коза*, *Криви баџрем*, *Нађа*, *Конијакино сочиво*, *Ловци на лејтира*, *Слава*, *Пожар* и друге. Дrame су му игране у многим професионалним позориштима од Југословенског драмског у Београду до Местног гледалишча у Љубљани (Мостар, Приштина, Ниш, Крагујевац, Зајечар, Шабац, Ужице, Суботица). *Рукавице* су игране у Паризу, а *Девојке* објављене у "Савременој драматургији" у Москви 1990. године.

Роман *Врџљожник* завршио је у јануару 2001. године и ускоро ће бити објављен.

Живи са породицом у Београду.

Драган ТОМИЋ

ПСЕЋА КУЋИЦА

ЛИЦА:

ВУК ПОПОВИЋ, ветеринар
ИВАНА, Вукова жена, професорка математике
ТАЊА, њихова кћерка
БЕРИША, полицијски инспектор
ПЕТАР, сељак
ЈЕВРЕМ, политичар
МУСЕТА, видовита баба

Догодило се у једном селу недалеко од Приштине.
Личности су измишљене, а судбине стварне.

Кућа Појовића. Вук њере руке у лавору. Долази Ивана.

ИВАНА: Сто пута сам ти рекла да се не враћаш кући крвавих руку.

ВУК: Не перем их у купатилу, него у лавору да се ћерка и ти не би гадиле.

(Просија воду кроз отворена вратија у двориштије)

ИВАНА: Никада се нећеш одрећи сељачких навика.

ВУК: *(Пољуби је)*

Крв земљи...

ИВАНА: *(Одгурне ја)*

Окупај се. Смрдиш на стоку.

ВУК: Данас сам ождребио кобилу. Првождрепка. Сломила ме али ме је радосно поздравила њиштањем кад сам је потапшао по сапима и пољубио.

(Тајше Ивану њо задњици)

ИВАНА: Нисам ждребица.

ВУК: Јеси. Ти си моја ждребица. Шта ти је данас?

ИВАНА: Ништа.

ВУК: Десило се нешто у школи?

ИВАНА: Све је у реду.

ВУК: С Тањом нешто није у реду?

ИВАНА: С Петровом ћерком није у реду.

ВУК: Којег Петра?

ИВАНА: Као да у селу има сто Петрова?

ВУК: Увек јој је школа ишла лоше.

ИВАНА: Силована је.

ВУК: Шта причаш?! Срео сам Петра кад сам се враћао кући. Ништа ми не каже.

ИВАНА: Мени се исповедио. Силовали су је неки Шиптари. После школе чекала је аутобус у Приштини да се врати у село. Покупили су је, одвели у неки стан, силовали и избацили на улицу. Није смела да се врати кући. Отишла је код другарице и поверила јој се. Та мала је трезвено дете. Дошла је у село и

обавестила Петра. Моли ме да одем и разговарам са његовом ћерком, да покушам да је наговорим да се врати кући.

ВУК: Она је такорећи дете. Зашто ми Петар није рекао?

ИВАНА: Срамота га пред народом.

ВУК: Кад су је силовали?

ИВАНА: Јуче.

ВУК: Разговараћу с њим. То се мора пријавити полицији.

ИВАНА: Смешан си.

ВУК: Имамо кума Беришу у полицији. Може то и без подизања прашине.

ИВАНА: Нисам сигурна.

ВУК: Бериша ће то завршити нама за љубав да се злочинци казне, а да се не окаља девојачка част.

ИВАНА: Не верујем више ником. Ти као да си слеп. Морамо да размислимо шта ћемо са нашом кћерком.

ВУК: За њу нема зиме. Са свима је добро. Обожавају је и Шиптари и наши. Уосталом, она је наша кћерка, а то у Приштини и околини нешто значи.

ИВАНА: *(Насмеје се)*
Мислиш?

ВУК: Не примећујем никакву промену.

ИВАНА: Воле стоку, а осим тебе немају другог ветеринара.

ВУК: У последње време си на крај срца. Јесам ли ја узрок?

ИВАНА: Могоао би да постанеш... Неко нам долази.

ВУК: *(Погледа кроз вратица)*
Наш пријатељ Јеврем. Сто година га нисам видео.

ИВАНА: Само нам он фали.

Долазе Тања и Јеврем.

ЈЕВРЕМ: *(Док се здрави са Иваном и Вуком)*
Покупио сам је на аутобуској станици у Приштини. Време је да се преселите тамо да се дете не повлачи по аутобусима.

- ТАЊА: *(Одлазећи у своју собу)*
Хвала, чика Јевреме.
- ВУК: Како би другачије свратио. Откако си постао власт, не даш се видети.
- ЈЕВРЕМ: Јадна сам ја власт. Како сте вас двоје?
- ИВАНА: Као и увек. Шта ћеш да попијеш?
- ЈЕВРЕМ: Ништа. Журим. Само сам вам успут довезао ћерку.
- ВУК: Да тргнемо по једну мученицу?
- ЈЕВРЕМ: *(Гледа на сави)*
Већ касним на састанак.
(Ивани)
Како она моја мала код тебе?
- ИВАНА: Могла би да се потруди. Попустила је. На писменом је добила једва тројку, а хоће у Београд да студира архитектуру.
- ЈЕВРЕМ: Наћи ћу неког да је спрема из математике. Почела је да филозофира да више ништа нема смисла, да је све хаос.
- ИВАНА: Изгледа да су деца трезвенија од нас. Ја ћу јој помоћи што се тиче мог предмета. Разговараћу са њом мада овде заиста више ништа нема смисла, а поготово за девојке као што су наше ћерке.
- ЈЕВРЕМ: Није баш тако. Изгураћемо. Има довољно политичке снаге.
- ИВАНА: Има много пене на површини, а испод је сам муљ.
- ЈЕВРЕМ: Ангажовани смо до краја. Београд дремуцка, али разбудиће се.
- ВУК: Оставите се политике. Кад ћеш доћи на једну добру ловачку вечеру?
- ЈЕВРЕМ: Радо, али стално сам на ногама. Знамо да Шиптари сепаратисти нешто спремају.
- ВУК: Уживао си као шумарски инжењер. Шта ће теби политика?
- ЈЕВРЕМ: Партијски задатак. Мора да се одржи паритет у власти са Шиптарима. Било би добро да се и ти мало ангажујеш јер те подједнако цене и Шиптари и наши. Прошло је време кабинетских политичара. Касним.
(Поздравља се са Иваном и њолази)
- ВУК: Испратићу те.
- Вук и Јеврем одлазе.*

Тања долази из своје собе.

ТАЊА: Не да човек смрди. Угушила сам се у колима. Удавио ме је питањима о својој Милици. Каква је моја Милица? Има ли момка? Хоће ли јој твоја мама дати петицу из математике? Мислим да је вребао да ме покупи на станици само да би могао да се распита о својој Милици и да ти каже да очекује да јој даш петицу. Тањице, моја Милица није ништа лошија од тебе, а ти имаш све петице.

ИВАНА: Доста! И ти ћеш се усмрдети ако се не будеш туширала и пресвлачила после школе.

ТАЊА: Јеси ли се и ти туширала и пресвлачила сваки дан по сиротиштима, интернатима и студентским домовима?

ИВАНА: Баш зато што нисам, што сам се гадила сама себе јер нисам имала где да се окупам и шта да обучем, што су ме шишали до главе и мазали ме гасом да не запатим вашке. Смрдела сам на петролеј до дванаесте године.

Вук улази са сјајницом Мусетом.

ВУК: Стигла нам баба Мусета!

МУСЕТА: *(Сјушћива цеђер)*
Памтим ја и Турке.

ВУК: *(Загледа се у цеђер)*
Здрав је к'о дрен, баба Мусета.

МУСЕТА: Мој Радован, моје сунце које ме греје. Не знам шта би' да ми није Радована. Фала, докторе. Само да ми Радован поживи. И он је божје дете као што сам и ја. Узнемирио се. Мјауче. Гребе. Фркће. Погледам. Облак се наноси. Страшан облак. Све ће нас олуја сможити и град побити. Не памтим да је овако било још од Есад аге Бог да му душу прости. Јесте да ми је био отац, али кад се он натмури, све прашти, сева, тутњи, тресе се. Народ у паници, бегу. А иначе је био умиљат, к'о мој Радован. Питам, Радоване, јеси ли ти мој покојни Есад ага, а он само ћути и преде. А јесте он, само се притајио у мачка. Велико се невреме спрема. Не знам куд сам оно пошла.

ВУК: Донела си Радована на преглед.

МУСЕТА: Три дана крстарим Косовом док те нисам нашла. Да л' сад да бежим испред облака?

ВУК: Ведро је. Не треба никуд да бежиш.

МУСЕТА: Само ти се чини. Ништа ти не видиш и не чујеш. Сетила сам се. Кренула сам и код моје друге Невенке.

ВУК: Невенка је умрла пре десет година.

МУСЕТА: Нека. Пожелела сам да се испричам са њом. А морам јој дати и мало новаца.

ВУК: *(Даје јој новац)*
Ово јој је од мене.

МУСЕТА: Фала, докторе. Чувајте се облака. Да не буде да вам баба Мусета није рекла на време.

ВУК: Тања, испрати је до капије.

Тања и Мусеџа излазе.

ИВАНА: Боже, колико ће ова жена живети? Да човек не пожели овако дуг живот.

ВУК: Оваква је откако је памтим. Нико не зна колико има година.

ИВАНА: Откад сам дошла овде с тобом вуцара празан цегер и прича да је у њему њен мачак Радован. Као да нам је нешто унела у кућу... Све се чешће питам шта чекамо овде.

ВУК: А куда?

ИВАНА: Не знам, али видела сам тај страшни облак док је баба Мусета причала.

Тања се враћа.

ТАЊА: Баба је потпуно откачена. Узе ми длан и рече да се чувам, да бежим што даље испред облака.

ИВАНА: Не могу дочекати да се заврши школска година, да матурираш и да одеш код деде у Београд. Јесте да живи у гарсоњери, али за вас двоје неће бити тесно. За разлику од твог оца, деда ти зна шта је шта и ко је ко.

ТАЊА: Зар није било речи да одем код тетке Лепосаве у Америку и тамо студирам?

ВУК: Прво матурирај.

ИВАНА: Има времена за Америку. Прво да научиш од деде оно чему те залуђени отац није научио. Тог човека није могло ништа сломити. Отерали су га прерано у пензују као да је тобоже као официр Удбе малтретирао Шиптаре, а он ће ускоро да

докторира на правима. А твој се отац не извлачи из штала и торова. Чува прадедовско огњиште.

ВУК: Жао ми је што никад ниси сазнала где ти је прадедовско огњиште и што немаш тај осећај одговорности према светињи.

ТАЊА: Престаните! Тата, немој да вређаш маму. Ниси бољи од ње само зато што је ратно сироче и што не зна где је рођена и ко су јој родитељи.

ВУК: *(Ивани)*
Извини, али сто пута сам те замолио да мог оца не величаш предамном. Идем код керови.
(Излази)

ИВАНА: Керови, краве, кобиле... Благо теби.

ТАЊА: Изгледа да сте тата и ти пукли.

ИВАНА: С њим је све у реду. Ја сам пукла. Немам где да се склоним од злих људи. Сваки дан доживљавам шиканирање у школи од колега Шиптара. Цинично ми се подсмевају. Питају ме шта још тражим у њиховој земљи.

ТАЊА: Ово је наша земља. Ако им се не свиђа нека иду у своју Албанију одакле су дошли.

ИВАНА: Пре ћемо ми отићи. Зар не видиш да им Срби листом продају куће и одсељавају се? Шиптари знају шта им је циљ за разлику од нас. Не пате од прадедовских огњишта већ освајају туђа. 'Ајде да испробаш хаљину. Вечерас морам да је довршим.

ТАЊА: Мислиш да ће те шивење смирити?

ИВАНА: Надам се.

Излазе.

Ноћ.

ИВАНА: *(Телефонира)*
Извините што се јављам по пети пут... Знам да имате страховиту гужву. Не знам шта ми је са ћерком... Овде професорка Ивана Поповић. Ћерка се зове Тања. Реците инспектору Бериши да сам га замолила да ми се јави ако може.
(Сјуиџа слушалицу. Криши њрсџе на рукама)
Нема је, па нема...

Долази Вук.

- ИВАНА: Човече, где си целу ноћ?
- ВУК: Како где сам? На послу.
- ИВАНА: До ово доба.
- ВУК: Тек је поноћ. Наредићу кравама да се теле само ујутро. Донеси лавор да оперем руке.
- ИВАНА: Опет су ти краве.
- ВУК: Нигде не могу да их оперем као код куће.
- ИВАНА: Баш те брига што Приштина гори, што нам нема детета.
- ВУК: Рекао сам ти да је не пушташ да остаје касно. Нећу да је којемо довози ноћу кући.
- ИВАНА: Ти си луд!
- ВУК: Шта ти је?
- ИВАНА: У Приштини је цео дан лом. Шиптари се дигли. Једва сам се извукла из хаоса. Оставила сам кола и дошла кући пешице.
- ВУК: Немам појма. Од јутрос сам по шталама. Нико ништа не каже.
- ИВАНА: Сатима те чекам да идеш да је тражиш. Никако нисам могла да дођем до Берише. Пет пута сам телефонирала.
- ВУК: Шта се догађа?
- ИВАНА: Марш из куће тражи дете!
- ВУК: Реци ми шта се догађа?
- ИВАНА: Дигли су студенте и ђаке. Извели су ученике из гимназије. Професори Шиптари их предводе. Како су ми се само подсмевали кад сам покушала да их спречим да изведу децу на улицу.
- ВУК: Нисам веровао...
(Излази)
- ИВАНА: Проклета псећа кућица...
- Долазе Тања и Бериша.*
- БЕРИША: Где је Вук?
- ИВАНА: Тражи је по Приштини.
- Тања одлази у своју собу.*

БЕРИША: Морам с њим озбиљно да разговарам о вашој ћерки. Остала би у притвору да нисам случајно сазнао да је међу ухапшеним изгредницима. Не могу да схватим како сте је васпитали. Ти си професор. Радиш са омладином.

ИВАНА: Шта је урадила?

БЕРИША: Против ње је поднета кривична пријава да је учествовала у демонстрацијама против Титове штафете. Ваљда схваташ шта то значи? Сврстала се међу државне непријатеље. Немам времена. Много тога ме још чека. Реци Вуку да ми се обавезно јави.
(Излази)

ИВАНА: (За њим)
Хвала ти. Поздрави Лирију и децу.

Тања се враћа из своје собе. Подиже мајицу и показује Ивани леђа.

ИВАНА: Тукли су те пендреком.

Тања сипушиа мајицу и полази у кућаишило. Ивана је сусипиже и загрли.

ТАЊА: Пусти ме!

ИВАНА: Ко те је тукао?

ТАЊА: А шта мислиш?

ИВАНА: Јеси ли рекла Бериши?

ТАЊА: И он је шиптарско ђубре! Сви су они исти. Целим путем ме је малтретирао да ћу морати у затвор.

ИВАНА: Зашто?

ТАЊА: Зато што им је то потребно.

ИВАНА: Шта си урадила?

ТАЊА: Покушала сам да се извучем из гужве и побегнем кући, али сустигао ме је њихов полицајац, премлатио ме и привео. Пратили су ме да ме ухапсе да би свету могли да кажу да је и српска омладина учествовала у демонстрацијама. Пусти ме. Морам да се истуширам. Упишала сам се док ме је тукао.

ИВАНА: Знаш ли ко је?

ТАЊА: Заборави. Нећу да живим овде. Више не идем у школу. Боли ме дупе да ли ћу уписати било који факултет. Хоћу да дишем.

ИВАНА: Мораш ујутро код лекара.

ТАЊА: Ни код лекара нећу овде. Проћи ће ме леђа али ћу се угушити ако останем.
(Одлази у кујиницу)

ИВАНА: (Пали цигарету)
Хоће ли већ једном да сване?

Долази Вук.

ВУК: Рекоше ми да ју је Бериша одвео кући.

ИВАНА: Купа се.

ВУК: Је ли сад све у реду?

ИВАНА: Постоји против ње кривична пријава.

ВУК: Зашто?

ИВАНА: То ће ти објаснити твој кум Бериша. Нагласио је да му се обавезно јавиш.

Тања излази из кујинице.

ТАЊА: (Вуку)
Ујутро ме возиш код деде у Београд.

ВУК: Шта се десило?

ТАЊА: Морам да спавам.

ВУК: Испричај шта се десило, зашто су против тебе поднели кривичну пријаву?

ТАЊА: Нема шта да се прича.
(Одлази у своју собу)

ВУК: С њом нешто није у реду. Зашто хода онако погрбљена?

ИВАНА: Тукли су је пендреком по леђима.

ВУК: Ко је смео моју ћерку да претуче?!
(Полази према Тањиној соби)

ИВАНА: (Задржи га)
Остави је да се одмара. Доста јој је свега за данас.

ВУК: Шта каже Бериша на то?

- ИВАНА: Није имао времена. Журио је.
- ВУК: Још не могу да верујем...
- ИВАНА: Тања мора да оде одавде. Нећу да доживи осећај псеће кућице као што сам ја.
- ВУК: Какве псеће кућице?
- ИВАНА: Ништа. Ја то онако... Иди спавај.
- ВУК: Како да спавам? Убићу цукца који је претукао моју ћерку.
- ИВАНА: Као и Петар цукце који су му силовали ћерку. Заиста си смешан. Петар је трезвен човек за разлику од тебе. Све му је јасно. Само је јечао кад сам му ћерку вратила кући. Иди спавај да ујутро возиш Тању у Београд.
- ВУК: Знаш да не говорим са оцем.
- ИВАНА: Не знам шта је између вас двојице али је време да му се поклониш без обзира шта је. Према Тањи и мени је диван човек.
- ВУК: Возићеш је ти.
(Полази из куће)
- ИВАНА: Опет ћеш код керова?
- ВУК: (Враћи се и задрли је)
Ускоро ће да сване. Волим те. Сећаш ли се како смо уживали у свитањима?
- ИВАНА: Било нам је дивно.
- Излазе из куће задрљени.*

Вук њере руке у лавору. Полази да баци воду у двориште али заспијае кад угледа Пејра на враћима.

- ПЕТАР: (Улазећи)
Докторе, има ли вести из Београда?
- ВУК: Све је у реду. Јавила ми се Ивана да се дивно проводе.
- ПЕТАР: А мислио сам да ће ми дете полудети.
- ВУК: Без бриге. Ивана је узела ствар у своје руке. Пронашла је свог старог другара доктора и већ је два пута водила малу код њега. И ја га познајем. Одличан психијатар.
- ПЕТАР: Неће ваљда да ми стрпа дете у лудницу?

- ВУК: Таман посла. Само да разговара с њом. Враћа се са Иваном у суботу.
- ПЕТАР: Ипак не верујем да ће се завршити на добро. Кад се врати овде...
- ВУК: Биће све у реду.
- ПЕТАР: Е, мој докторе... Кога једном силују... Шта је, ту је. Нека јој је Бог у помоћ. Чудим се теби шта још овде чекаш. Са Шиптарима нема живота.
- ВУК: То ћемо тек видети.
- ПЕТАР: Зар ти није довољно што су ти пребили ћерку? Чувен си, поштен човек, али опет... Завладала је са њ'иове стране нека мржња према нама. Додуше, никад нас нису ни волели али се нису истрчавали док нису ојачали, овладали. Они наши стари Шиптари ћене, ћене. Али ови што су се довукли последњи' година из Албаније. Отац ти има кућерину у Београду а ти овде скапаваш по торовима.
- ВУК: Отац има станчић у Београду али и да има кућерину, не мрдам одавде. Сећаш се како је све ово било запуштено када само дошао са Иваном овде?
- ПЕТАР: Право да ти кажем сви смо ти се чудили што си дош'о. Бабу и деду су ти балисти убили баш на овом месту где стојимо. Није твој отац био луд што више није 'тео ни да привири овамо. Кад је једном огњиште окрвављено, на њему више нема среће. Ја немам куд овако прост и неук. Суђено ми је да ме поједе земља на коју сам пао теменом. Фала Богу да су оно троје старије деце отишли свако на своју страну. Ваљда ћу некако изгурати и ову најмлађу.
- ВУК: Биће и са њом све у реду.
- ПЕТАР: Надајмо се уз Божју помоћ. Извини, докторе, на сметњи.
- ВУК: Петре, моја су ти врата отворена у свако доба.
- ПЕТАР: Бог с тобом, докторе.
- ВУК: Уздравље, Петре.

Петар излази.

Вече. Долази Бериша. Осврће се њо кући. Завирује у собе. Враћа се до улазних врата.

БЕРИША: Вуче! Ивана! Има ли кога?!

(Враћа се и телефонира)

Је ли ме ко тражио? Налазим се у кући мога кума Вука Поповића... Да, оног Вука који одгаја најбоље ловачке керове. Питаћу га да ли има неко штене за тебе... Само ако је ургентно. Хоћу да се испричам на миру са својим кумом.

(Слуша слушалицу)

Долази Вук.

ВУК: Чујем те, али сам био код керова.

БЕРИША: Баш ме један колега пита да ли имаш добро штене за њега.

ВУК: Биће за два месеца. Париро сам кују са изванредним мужјаком увезеним из Енглеске.

БЕРИША: Па што ми се не јављаш, него морам да ти долазим на ноге?

ВУК: По цео дан сам по шталама и торовима. Увече дођем кући мртав уморан и одмах се свалим у кревет.

БЕРИША: Зар ти није рекла Ивана да ми се обавезно јавиш?

ВУК: Рекла ми је али право да ти кажем, заборавио сам. Фала Богу да сте све смирили. Треба заборавити и радити.

БЕРИША: Где ти је фамилија?

ВУК: У Београду. Како су твоји?

БЕРИША: Лирија је нервозна. Отац јој се тешко разболео у Швајцарској. Има рак. Плаши се да не умре, а тамо толико богатство? Чујем да Ивана и Тања не долазе више у школу.

ВУК: Кажем да су отпутовале у Београд сутрадан после оног у Приштини. Ивана би се вратила одмах али је одвела Петрову ћерку код психијатра, па мора да остане с њом до суботе.

БЕРИША: Оног Петра од којег купујем ракију?

ВУК: Да. Ђерка му је недавно силована.

БЕРИША: Она мала? Ко ју је силовао?

ВУК: То бисте морали ви да утврдите.

БЕРИША: Ја ли поднео пријаву милицији?

- ВУК: Петар је миран човек. Сматра да је боље да ћути. Мала прича да су је силовали тројица Албанаца. Новинари једва чекају да се распреде, да од тога направе политички случај. Видиш шта се догађа. Сви су полудели.
- БЕРИША: Не могу ништа да покренем док случај не буде пријављен. Морао бих да саслушам малу. Знаш, мало ми иде на нерве што се свако силовање приписује Албанцима. Као да међу Србима нема злочинаца.
- ВУК: Свакако да има.
- БЕРИША: Значи, Ивана и Тања се враћају у суботу?
- ВУК: Тања остаје у Београду. Ивана је успела да је пребаци тамо да матурира.
- БЕРИША: Зар ти Ивана није рекла да је против Тање поднета кривична пријава?
- ВУК: Рекла ми је, али то је бесмислено. Боље да причамо о нечему другом.
- БЕРИША: Учествовала је у демонстрацијама против Титове штафете и извикивала непријатељске пароле против народа и државе.
- ВУК: Сам знаш да то није истина.
- БЕРИША: Откуд ја то могу да знам док се не докаже?
- ВУК: Куме, обојица знамо о чему се ради.
- БЕРИША: Знам само шта пише у кривичној пријави и преузео сам на себе да закључим њен случај да га се не докопа неко други, што би је могло стајати затвора. Знају да смо кумови. Почели су да ми шапућу иза леђа да покушавам да заташкам случај. Ја сам поштен и праведан полицајац. Волим свој посао и обављам га часно без обзира ко је у питању, па макар било моје дете. Извадио сам је из притвора на сопствену одговорност. И шта сад? Да једноставно колегама објасним да је отпутовала у Београд и да нисам у стању да окончам њен случај?
- ВУК: Да ли је у твојој надлежности и случај батинања мог детета? Да ли ћеш пронаћи клипана који ми је зграбио дете док је покушавала да се извуче из гужве и побегне кући и дванаест пута је ударио пендреком преко леђа? Јеси ли га можда пронашао, јер ти је Тања у колима испричала све шта се десило и како се десило?

- БЕРИША: Јесте ми испричала али то ништа не значи без пријаве. Знаш ли колико је полицајаца учествовало у смиривању демонстрација? Да идем од једног до другог и питам га да ли је претукао ћерку мога кума? Зашто ниси пријавио? Морала је да опише цео случај и полицајца који јој је то учинио. Јеси ли сигуран да јој је то урадио Албанац полицајац?
- ВУК: Више нисам ништа сигуран. Свеједно је да ли је био Србин или Албанац али знам да се понео као злочинац према невиној девојци. Верујем свом детету и нећу дозволити више ником да је малтретира.
- БЕРИША: Знам те као разумног човека. Свака кривична пријава мора имати судски епилог. Јавност је узнемирена. Захтева да се кривци казне. Суд мора утврдити да ли је невина. О томе не одлучујемо ни ја ни ти.
- ВУК: Да попијемо по једну као у стара добра времена?
- БЕРИША: Дошао сам службено.
- ВУК: А, дошао си службено. Дошао си да приведеш моју ћерку. Чуо сам да сте све Албанце изгреднике пустили кући још исте ноћи.
- БЕРИША: То није тачно. Многи ће одговорати.
- ВУК: Можемо ли да завршимо разговор о томе и да ипак попијемо по једну?
- БЕРИША: Ако обећаш да ћеш Тању довести у понедељак да је испита истражни судија. Надам се да тужилац неће подићи оптужницу против ње. У противном, за њом ће бити расписана потерница. Биће ухапшена у Београду и приведена овде са лицима на рукама. Данас се поступа исто као и кад је твој отац четрдесетих, педесетих и шездесетих година хапсио где је кога стигао.
- ВУК: Да случајно случај моје ћерке нема везе са случајем мога оца који је оптужен да је незаконито, злонамерно и из мржње хапсио и малтретирао Албанце?
- БЕРИША: Дубоко си забрздио.
- ВУК: Још увек покушавам да причам као са пријатељем и кумом, а не као са полицајцем, несвршеним студентом књижевности и неуспелим песником. Покушавам да причам као са човеком са којим сам делио хлеб, којег сам у Студентском граду годинама држао као илегалца у свом кревету, којег сам пијаног по кафанама вадио из гована кад су се момци спремали да те згазе

и унаказе што их вређаш сигуран да те у мом друштву не сме нико пипнути. Као син Шиптара и Српкиње тада си говорио да су Шиптари гамад коју треба искоренити, а сад ми се чини да то мислиш за Србе. Видиш, мени су увек сви људи били једнаки без обзира ког су порекла и никад се нећу променити. Наравно да разликујем злочинце од добрих људи. Кажеш да си службено у мојој кући? Ако немаш налог, напусти је одмах.

БЕРИША: Најмање сам очекивао да ћеш навести воду на ту воденицу. Изгубићеш ме као пријатеља, а своју ћерку ипак нећеш спасти одговорности.

ВУК: Да ти је стало до нашег пријатељства већ би учинио оно што пријатељи чине једни другима. Као да не знаш ко ми је претукао дете. Морам да те подсетим како се поступа пријатељски. Престао сам да говорим са оцем кад је напустио моју мајку, моју сестру Лепосаву и мене и гурнуо нас у ову селендру. Имао сам тада десет година. Упознао сам те у петом разреду гимназије. Седели смо у истој клупи. Пожалио си ми се да мајка и ти немате шта да једете јер се разболела и не може више да ради по кућама, а да ти је отац на робији. Тада сам веровао да си интелигентан и даровит и да је штета да напустиш школу и одеш у тестераше. Иако сам мрзео оца, отишао сам код њега и захтевао да све учини да ти тату пусте са робије. Био је осуђен као озлоглашени балиста на петнаест година. Веровао сам да ће ме отац нагрдити, али он је издејствовао да ти отац буде пуштен са робије седам година раније. Било је то педесет шесте у пролеће. Никада ти то нисам рекао и веровао сам да нећу, али принуђен сам због свог детета да ти кажем да је било полицајаца другачијих него што си ти.

БЕРИША: Нисам то знао.

ВУК: Било ме је срамота да ти кажем. Не волим да људи осећају било какав дуг према мени. Узгред, није мој отац био тако лош као што Шиптари испредају приче о њему и данас дан. Он се нечовечно понео само према мојој мајци, сестри и мени кад нас је напустио због неке курве у Приштини и протерао нас овде да му тамо не сметамо. Но, то је наша породична ствар. Мајка ме је на самрти замолила да му опростим и време је да то урадим.

БЕРИША: Нисам знао...

(Излази)

Ивана нервозно шетња по кући. Са радија се чује: "У Приштини су данас непријатељски елементи поново покушали да угрожавају јавни ред и мир"

испуњајући са албанско националистичким и другим паролама. Друштвено-политичке организације, органи друштвене самозаштите и безбедности предузели су мере да их сирече у таквој непријатељској делатности”.

ИВАНА: *(Искључује радио)*
Друштвено-политичке организације... Организације друштвене самозаштите... Органи безбедности...

Долази Вук.

ВУК: Не спаваш...

ИВАНА: Слушала сам успаванку али нисам могла да заспим.

ВУК: Готово је. Приштином су прошли тенкови. Милиција их је растурила.

ИВАНА: *(Иронично)*
Часна реч?

ВУК: Разјурили смо их.

ИВАНА: *(Иронично)*
Хајде да прославимо. Од сутра ћемо живети са њима у највећој слози и љубави. Тенковима су их присилили да нас заволе.

ВУК: Стално си на крај срца откако је Тања отишла.

ИВАНА: Напротив. Срећна сам због ње. Убрзо ће заборавити да је икад живела овде.
(Сјаје на врати)
Ни керови више не лају.

ВУК: *(Подиже слушалицу)*
Шта је са телефоном?

ИВАНА: Мртав цео дан.

ВУК: *(Спушта слушалицу)*
Хтео сам да чујем Тању.

ИВАНА: Престани да је зивкаш свако вече.

ВУК: Ја бих да легнем. Уморан сам.

ИВАНА: Лези.

ВУК: А ти?

- ИВАНА: Слушаћу ову грозну тишину.
- ВУК: У реду, школска година је срамно завршена два месеца пре рока. Навикла си да радиш.
- ИВАНА: Ко ти каже да бих више радила у школи? С ким да радим? Украли су ми њихову децу и завели, накљукали их мржњом.
- ВУК: Мржња не може трајати довека.
- ИВАНА: Нисам сигурна. Не могу себи опростити безброј позитивних оцена које сам им поклонила само да не помисле да их мрзим. Улагивала сам им се. Бацила сам толике године рада. Немам право да се више бавим тим послом.
- ВУК: Можемо живети и ако се не бавиш професором.
- ИВАНА: А шта друго?
- ВУК: Живећемо...
- ИВАНА: Правићу се да живим.
- ВУК: Можда би било паметно да отпутујеш у Београд и останеш код Тање до краја школске године. Њој си потребнија него мени. Треба да је спремиш за пријемни испит на факултет.
- ИВАНА: А ти?
- ВУК: Ја сам овде. Потребан сам овом народу. Два месеца ће брзо проћи. Мени не сметају косовске тишине. Познате су ми од најранијег детињства.
- ИВАНА: Добро си рекао да сам ипак неком потребна. Кад сам била мала, била сам свима на терету, а мени је био потребан цео свет. Кад сам одрасла и постала неко, увртела сам себи у главу да сам и ја многима потребна. Сад сам спала само на једно биће, на Тању, а ни њој ускоро нећу бити потребна. Но, до тада, и то је нешто...
(Усћукне се на врати и ућлашено се љуби уз Вука)
Шта ће Петар у ово доба ноћи?

Долази Петар.

ПЕТАР: Опростите што овако касно... Нисам имао коме...

ВУК: Шта је, Петре?

ПЕТАР: Мала се обесила у штали.

Вук и Ивана се љубе.

- ВУК: Ивана ми исприча да је доктор... да ће оздравити.
- ПЕТАР: Поп је неће опојати.
- ИВАНА: Водили смо је на Калемегдан, у Зоолошки врт, у биоскоп...
Била је расположена, смејала се...
- ПЕТАР: И мени се било учинило кад сте се вратиле. Све је било добро
док на радију није чула да је на Косову уведено ванредно стање.
Почела је да вришти. Викала је да ће нас све силовати. Није јој
се дало објаснити. Нисам умео... Јебем му Бога, толико смо
једни с другима живели к'о људи. Шта је ово сад?
- ВУК: Петре, иди кући. Сад ћемо нас своје.

Петар излази.

- ИВАНА: Заиста, шта је ово?
- ВУК: Петра ће целог живота гристи савест да није умео да објасни
свом детету.
- ИВАНА: Петар је тако смирен...
- ВУК: Он је сељак. Више воли мртво, него осрамоћено дете.
- ИВАНА: Никад нећу разумети овај свет иако нисам имала свој.
- ВУК: Овде је ред да се понесе неко пиће. Узми флашу ракије, а ја
идем да одвежем керове. Да, понеси и новац да му дамо да
сахрани дете. Знаш да нема, а било га је срамота да тражи.
(Излази)
- ИВАНА: Била је тако слатка девојчица.
(Одлази да узме ракију)

Долази Бериша.

- БЕРИША: *(Осврће се и разгледа по кући)*
Ови још увек не закључавају кућу. Има ли кога?
(Телефонира)
Налазим се у кући Вука Поповића, ветеринара... Не знам
колико ћу се задржати... Говорим српски кадгод сам у српској
кући јер ми је то матерњи језик... Мајка ми је била Српкиња...
како то са мном разговараш?!... Да, донео сам кривичну
пријаву против ћерке мога кума да је исцепам пред њим јер сам
се уверио да је лажна... Расправићемо, све ћемо расправити...
Ситни сте ви мангупи за мене. Други пут покушајте да
наместите неког другог кад будете проверавали његову

лојалност. Намештаљка са мном није вам успела... Не продајем кумство и пријатељство за туђе идеале... Зашто сам се јавио?... Да ти кажем да знам да ме пратите.
(*Сћушиша слушалицу*)

Долазе Вук и Ивана.

ВУК: О куме, добро дош'о.

БЕРИША: Шта је с вама? Зашто сте тако покисли? Кумо, шта је?

ИВАНА: Вук ће ти рећи.
(*Одлази у собу*)

БЕРИША: Шта се десило?

ВУК: Враћамо се са сахране Петрове ћерке.

БЕРИША: Оне мале што је силована?

ВУК: Прексиноћ се обесила.

БЕРИША: Зло време, куме. Зло време... Замало да изгубим пријатеље и кумове.

(*Вади кривичну пријаву из цеџа и цеџа*)

Био си у праву. Моја кумица Тања је страдала невина. Потурили су ми њен случај да ме провере. Изгледало је да је све случајно. Паметно што сте је склонили у Београд. И ја сам послао Лирију и децу код њеног оца у Швајцарску. Испилили су се однекуд зли људи.

ВУК: (*Загрли ља*)
У реду је куме.

БЕРИША: Немам куд. Убиће ме ако напустим службу и одем за женом и децом. И овако ме већ сматрају издајником. Сад сам се преко телефона докачио са једним клипаном који ми организује праћење. Знаш шта ме чека. Захтеваће од мене да урадим све оно што као човек нисам у стању. Где се деде оно наше време? Живели смо...

ВУК: Да, живели смо...

БЕРИША: Толико да знаш.

ВУК: Знаш, куме. Нисам ни сумњао у тебе. Било ми је чудно, али опет нисам могао да поверујем и чекао сам те.

БЕРИША: Нећемо се више виђати. Ако чујеш нешто лоше о мени, немој замерити јер сам кукавица. Волим живот. Нисам у стању као мала Петрова. Све верујем да ћу написати бар једну добру песму и да ће ме људи памтити по њој.
(Одлази)

ВУК: (За њим)
Куме, моја врата су ти увек отворена.

Ивана се враћа.

ВУК: Поцепао је кривичну пријаву.

ИВАНА: Верујеш да је куцана у једном примерку? Мислиш да је све завршено ако се поцепа један папирић?

ВУК: Стално си на крај срца.

ИВАНА: Били смо започели разговор али нас је Петар прекинуо. Сахранили смо његову ћерку, па сад да видимо како ћемо нас двоје?

ВУК: Који разговор?

ИВАНА: Теби је довољно да се поцепа један папирић...

ВУК: Доста с тим папирићем. Морам да верујем.

ИВАНА: Веруј. Ја одлазим у Београд код Тање. Није ми се свидео твој предлог, јер ми се учинило да једва чекаш да останеш сам, али схватила сам да си у праву. Нисмо више потребни једно другом. Теби је довољан твој свет, а ја свој нисам пронашла ни овде. Цео мој свет били сте Тања и ти.

ВУК: Предложио сам то због Тање. Не желим да у Београду падне у канџе некој бараби.

ИВАНА: Напунила је осамнаест година. Ја сам тебе упознала са деветнаест. Пре тога није успео да ме се дочепи ниједна бараба иако сам цео живот била сама.

ВУК: Ово је друго време.

ИВАНА: Барабе су се увек мувале око zgodних девојака. Њена је ствар с ким ће се забављати. Причамо о нама.

ВУК: С нама је у реду. Одлазићеш, враћаћеш се према потреби. Није Београд преко белог света.

- ИВАНА: Не желим да се враћам. Једино се у Београду осећам као човек јер припада свакоме ко у њему живи. Овде сам провела толике године само због тебе.
- ВУК: Шта ће бити са Косовом ако оду сви Срби? Ја сам овде рођен.
- ИВАНА: Ти остајеш. Долазићеш код мене и Тање кад нас пожелиш.
- ВУК: Живећете код мог оца у гарсоњери?
- ИВАНА: Изнајмићемо стан у близини твог оца коме смо потребне јер побољева. Запослићу се у некој београдској гимназији. Математичари су свуда тражени.
- ВУК: Даћеш отказ?
- ИВАНА: За мене је овде све завршено. Не могу себи да дозволим понижења у овим годинама. Доста сам их доживела у детињству и младости.
- ВУК: Чини ми се да те губим.
- ИВАНА: Ако овде останем изгубићу и саму себе.
- ВУК: Како хоћеш.
- ИВАНА: Ти си ми предложио.
- ВУК: Зато што те волим. Не могу да те гледам како се мучиш. Веровао сам да би ти месец, два одсуствовања помогло да поново сакупиш снагу. Морамо се борити за нас ма где били, иначе ћемо нестати са свих простора, а не само са Косова. Нисмо зечеви да бежимо чим керови залају.
- ИВАНА: Заиста ме волиш?
- ВУК: Можда више него у првим годинама брака.
- ИВАНА: Чинило ми се да си заборавио на мене.
- ВУК: Зар неком треба стално понављати да га волиш? Зар тај неко не треба то да осећа?
- ИВАНА: *(Задрли га)*
Отупела сам од свега што нам се дешава. Али, ето, довољно је што си ми после десет година рекао да ме волиш, па да се поново осећам као кад си ме бирао на играци у горњој мензи у Студентском граду. Сећаш ли се?
- ВУК: Новембар шездесете. Сви моји старији другари бирају цуре. Ја бруцош немам храбрости да их погледам честито. Мало ми се врти у глави од силне лепоте сакупљене на једном месту.

Музика. Чини ми се да сви већ воле, да свако има своју цуру или ће је имати чим је подигне са столице да играју. Једна лепотица одбија све момке. Гледам је као опчињен. Разиграни парови ме гурају лево, десно. Схватам да сам испред ње. Побегло бих али не могу да се пробијем назад. Одједном, играм са њом.

ИВАНА: Идиоте. Чим сам те угледала знала сам да си ти тај човек. Видела сам да си сељак, да немаш појма о животу. Знала сам све мушке фазоне јер сам у интернату Учитељске школе у Шапцу имала фантастичне другаре. Они су ме научили дрскости према младићима и свим мушкарцима. Калила сам се са њима по кафанама у Мали на Камичку кад смо брисали из интерната. Васпитачи су ми гледали кроз прсте јер сам дошла из сиротишта у Бањи Ковиљачи, а и као најбољем ђаку Учитељске школе. Била је војничка дисциплина и за бежање из интерната у кафане кажњавало се избацивањем. Другари су се шлепали уз мене. Мене нису имали где да избаце, па нису могли ни њих. Зато сам онако са висине посматрала све напирлитане и самоуверене фрајере, а било их је много zgodних. Али, кад сам угледала тебе онако смотаног и преплашеног, рекла сам себи – ево мајмуна с којим ћу да се верем до звезда.

ВУК: *(Гри је)*
И сад ми то кажеш?

ИВАНА: Ред је да после толико година понешто сазнаш о мени.

ВУК: Јер до мене твој живот није постојао, како си умела да кажеш.

ИВАНА: И није јер нигде нисам имала никог свог док те нисам покупила на играци. Другари су ми били само другари али су припадали својим породицама и својим девојкама. С тобом сам се заиста понекад верала до звезда. Осоколила сам те. Направила сам од тебе фрајера. Подстицала сам те да се бијеш са дрипцима, да се челичиш у свим ситуацијама. Једино нисам могла да те одвојим од Берише. Вукао си га свуда са нама. Понекад ми се чинило да ти више значи од мене.

ВУК: Пријатељ је пријатељ довека.

ИВАНА: Видећемо колико вреде та ваша косоварска пријатељства.

ВУК: Да прилегнемо мало?

ИВАНА: Интересантно, одједном више не заудараш на животиње.

Одлазе у собу.

Ноћ. Вук чистии ловачку љушкѹ. Улази Мусеѿа у мокрим рѿиѿама. Носи цеѿер ѿрекривен свѿленом марамом.

ВУК: Откуд ти у ово доба ноћи?

МУСЕТА: Замало да ме однесе мутна вода. Ко те, докторе, загради са сви' страна, врат сломио дабогда?

ВУК: Упала си у поток?

Долази Ивана.

ИВАНА: Побогу, баба Мусета...

МУСЕТА: Газим сто десету. Сву сам децу поса'рањивала. Само још да са'раним мезимицу Фихрету која гази осамдесет пету. Онда могу мирно да умрем.

ВУК: Баба Мусета, није ваљда опет мачак Радован?

МУСЕТА: Докторе, да простиш, мангупи му набили флашицу у дупе.

ВУК: Деца умеју да буду груба према животињама.

МУСЕТА: Нису деца. Докторе, да си видео муке Радованове. Смирио се јадник тек у цегеру. Можда је црк'о док сам прегазила три реке. Срамота ме, докторе, али морам да ти га покажем.

ВУК: Нека.
(Узима цеѿер и ѿодиже мараму)

МУСЕТА: Питам људи, имате ли срца? А они ми се смеју и спрдају се да је мој Радован педер. Веле да се сам набио на флашицу да се излечи од педерлука. Чуј, мачак Радован педер! Откуд мачак Радован може бити педер? Јебала сам им све по списку, а они се само кикоћу и зајебавају ме. Знаш да то нису урадили што је мој Радован педер, већ из освете. Свете ми се што сам и' јесенас јурила штапом из моје рођене авлије кад су ми крали дуње. Докторе, помагај. Не сме да пукне брука. Поштени људи су се дигли. Тврде да је мачак Радован Србин и да је то атак на српство. Бојим се да не падне крв због мачка Радована.

ВУК: (Сѿушѿа мараму)
Не могу више да му помогнем. Црк'о је.

- МУСЕТА: Кад није људско биће, па да издржи и флашу у дупету. Дабогда им преселе моје дуње!
- ВУК: *(Загрти Мусећу)*
Немој да тугујеш. Радован је био матор.
- МУСЕТА: Шта да радим сад са њим?
- ВУК: Баци га у реку да се дружи са пастрмкама.
- МУСЕТА: Што Бог не узме мене уместо Радована? Нека ти, црни Радоване, душа оде у рај. Мислила сам да ћеш ме бар ти надживети. Терају, докторе, и мене да умрем али не да ми се. Кога ја то брукам?
- ВУК: Никога.
- МУСЕТА: Што ме онда терају да умрем на силу? Да ли зато што сам последња Лазарева ћерка?
- ВУК: Ти си Есад агина ћерка.
- МУСЕТА: Лажу докторе. Ја сам Лазарева ћерка. Изгледа да им то смета.
(Полазећи)
Одо' ја са својим греховима. Живи ми били, децо.
(Излази)
- ВУК: Био сам је скоро заборавио.
- ИВАНА: Чула сам да обилази манастире и моли калуђерице да је прихвате као Лазареву ћерку.
- ВУК: Ни пси нису залајали на њу. Готово ме је препала кад је изненада ушла. Као да је дух.
- ИВАНА: Можда и јесте. Можда ју је Бог послао да нас опомене да је време да одемо одавде јер су Србима почели да набијају флаше у дупе.
- ВУК: Иди спавај.
- ИВАНА: Да спавам?
- ВУК: Уморна си.
- ИВАНА: Кадгод не желиш да разговараш са мном, говориш ми да сам уморна. Нисам уморна. Баба Мусета ме је тргла и разбистрила ми мисли. Годинама седим у овој кући само због тебе. Све сам се надала да ћеш и ти коначно схватити. Месецима не излазим из куће. Осећам да се распадам. Нико нам више не долази изузев Петра. Осећам се као у псећој кућици. Бар да наиђе неко на кога могу да залајем.

- ВУК: Стављаш ме пред свршен чин да дедовину продам Шиптарима. Морамо се сродити са овим што нам се догађа.
- ИВАНА: Да се сродим са људима који су дошли из бестрагије и окружили нас зидинама, зазидали нам и излаз на пут, па морамо иза куће преко потока? Разумеш, осећам се као у псећој кућици. Тај ме осећај не напушта годинама.
- ВУК: Свих протеклих година имала си пуну слободу. Већи део године проводила си код Тање у Београду. Ако сматраш да сам те ја затворио у псећу кућицу, да због мене испашташ овде, онда...
- ИВАНА: Никад ти нисам причала о својој мајци, оцу, браћи, сестрама.
- ВУК: Сигурно их не памтиш јер си у сиротишту од четврте године.
- ИВАНА: Убеђивала сам себе да их не памтим, да је то само мој сан о њима. Али, откад гледам ове људе који нас лагано опасују зидинама и неће да нам назову Бога само што смо Срби, сигурна сам да их памтим. Сећам се и мајчиног лица док ме је скривала у псећу кућицу, одакле сам вирила и гледала како ми крволоци черече породицу по авлији. Отац, мајка, два брата и две сестрице. Сећам се и лица сељака који је после дошао, ставио ме у џак који је мирисао на жито и понео ме некуд.
- ВУК: Можда је то ипак само сан.
- ИВАНА: Или лудило? Мислиш да сам полудела?
- ВУК: Преосетљива си.
- ИВАНА: Пре неколико година сам дала отказ у школи. Посветила сам се само теби. Истрајавала сам у нади да ћеш и ти схватити да нам са људима који су нас оградили нема живота. Говорила сам да има времена. Ноћас сам одједном видела себе у лику баба Мусете. Згрозила сам се и схватила да више немам времена. Одлазим ујутро и више се не враћам. Ти чувај своју дедовину. Отпутоваћу код твоје сестре у Америку јер ни Тањи нисам потребна. Она има свог младића.
- ВУК: Моја сестра Лепосава прича бајке о Америци. Једва да је стигла на сахрану нашем оцу. Чим је изашла из авиона разлетела се по Београду од лекара до лекара, од зубара до зубара.
- ИВАНА: Рационална жена. Граби сваки тренутак да искористи за разлику од нас који овде чекамо што никад нећемо дочекати.

ВУК: У реду. Отпутуј. Види велики свет. Позвани смо код ње у госте али ја немам коме да оставим све ово. Биће ми довољно кад испричаш како је тамо. Остани месец, два, колико хоћеш.

ИВАНА: Ипак не могу да те схватим.
(Одлази у собу)

Вече. Вук њуни њајроне за ловачку кућу. Долази Петар. Преко руке носи неколико исиежланих кошуља на којима је њлави коверај.

ПЕТАР: Докторе, где да ставим веш?

ВУК: Стави где хоћеш.

ПЕТАР: (Сѡављајући веш на сѡолицу)
Донео сам ти и писмо. Поштар није 'тео да залази преко мостића, па ме замолио да ти га дам. Рече да ти га шаљу из општине.

ВУК: (Оѡвори коверај и чѡја ѡошѡлку)
Решење да су ми експроприсали најплоднију њиву од три хектара.

ПЕТАР: Није ваљда "Градина" на уласку у село?

ВУК: Нисам хтео да је продам Шиптарима да праве куће, па је одузимају да праве градску депонију.

ПЕТАР: На онаквој земљи? Зар то може тако? Шта ће им депонија чак у нашем селу?

ВУК: Изговор. Кад постане општинска земља, поделиће је Шиптарима да праве куће.

ПЕТАР: Онда ће то и мене закачити.

ВУК: Твоје њиве су разбацане и далеко од села.

ПЕТАР: Ако је ико нешто учинио за ово село, ти си. Довео си нам струју, асвалт, отворио Ветеринарску станицу. Докторе, кад су тебе дотукли, ни мени нема овде живота.

ВУК: Ко каже да су ме дотукли?

ПЕТАР: Имаш ли још нешто прљаво да моја Милева опере и испегла?

ВУК: Донећу кад се накупи.

ПЕТАР: Онда одо'.

ВУК: У недељу долази Јеврем да ловимо.

- ПЕТАР: Онај Јеврем? Он је сад велики буџа у Покрајини. Свака част. Јесте ти пријатељ, али наши људи причају да ником не излази у сусрет кад му се жале да им Шиптари наносе неправду. Кажу, нит' смрди, нит' мирише.
- ВУК: Прилика је да му се неке ствари саспу у брк, да се суочи са истином. Обавести наше људе да дођу у пет ујутро са пушкама, али само оне који имају дозволу за оружје и који су чланови Ловачког удружења. Нека му у лову свако каже шта има. Довољно је да бар неком помогнемо.
- ПЕТАР: Да пробамо али мрка капа. Кад је дозволио да тебе ограде као пријатеља свога, шта га боли дупе за нас сељаке.
- ВУК: Само ти јави људима. Ја му нисам тражио помоћ и не треба ми, али има оних који су угроженији, који више не могу да опстану без помоћи власти.
- ПЕТАР: Велиш у недељу раном зором... Што не поправиш мостић? Може се друг Јеврем стравалити у поток.
- ВУК: *(Насмеје се)*
Не би било лоше.
- ПЕТАР: Ја ћу да укујем талпине.
- ВУК: Не дирај.
- ПЕТАР: Донеси кад будеш имао нешто прљаво.
(Излази)

Недеља ујутро. Вук облачи ловачко одело. Улази Петар са ловачком њушком преко рамена.

- ПЕТАР: Добро јутро, докторе.
- ВУК: Лепо јутро, Петре.
- ПЕТАР: Мислио сам да је Јеврем стиг'о.
- ВУК: Само што није. Увек је тачан.
- ПЕТАР: Оставио сам људе код потока. Дошли су из десет села.
- ВУК: Колико их је?
- ПЕТАР: Двадесетак.
- ВУК: Иди пусти моје керове.
- ПЕТАР: Све?

ВУК: Немој теријера. Идемо у лов на зечеве.

Пейтар излази. Вук ојасује ојасач са пайронома. Пуни ловачку њушку.

Долази Јеврем.

ЈЕВРЕМ: Спреман?

ВУК: Крећемо.

ЈЕВРЕМ: Откад се код тебе долази преко потока?

ВУК: Да си жив и здрав...

ЈЕВРЕМ: Што ми ниси јавио?

ВУК: Волим да сам решавам своје проблеме.

ЈЕВРЕМ: Ивана још спава?

ВУК: Ивана је у Америци код моје сестре Лепосаве већ месец дана.

ЈЕВРЕМ: Благо њој.

ВУК: И ја кажем.

ЈЕВРЕМ: А како је Тања? Докле је стигла?

ВУК: Завршила права.

ЈЕВРЕМ: Никад не долази.

ВУК: Зарекла се.

ЈЕВРЕМ: Шиптари су те потпуно оградиле. Мораћу то да решим.

ВУК: Људи су купили од Срба земљу и имају право да граде на свом.

ЈЕВРЕМ: Немају право да граде на путу.

ВУК: Мани се те приче

ЈЕВРЕМ: Нисам очекивао онолико наших људи.

ВУК: Прочуло се да долазиш. Верују да им можеш помоћи.

ЈЕВРЕМ: Како? Муда су ми у процепу. Ево, натоварили су ми Беришу и његове полицајце да ме обезбеђују у лову. У њиховим сам рукама. Београд је заборавио на нас.

ВУК: Где је Бериша?

ЈЕВРЕМ: Код потока разговара са људима.

ВУК: Онда иди са њим у лов. Ја одустајем.

Долази Пейтар.

ПЕТАР: Добро јутро, Јевреме.

ЈЕВРЕМ: Ти беше Петар?

ПЕТАР: Јесте, ја сам Петар.

ВУК: Једини комшија Србин.

Долази Бериша.

БЕРИША: *(Пејру)*

Зашто не станеш кад ти наређујем?

ПЕТАР: Нисам на путу. Налазим се у докторовој авлији. Посл'о ме је да пустим керове.

БЕРИША: Откуд ја знам да ли пушташ керове? Носиш пушку, а ја сам задужен за безбедност друга Јеврема.

ЈЕВРЕМ: Не дирај га. Познајем га.

БЕРИША: Ја га не познајем. Ко би одговарао да је потегао пушку на тебе? Вучино, јесу ли сви они људи ловци?

ПЕТАР: Све сам чувени ловац.

БЕРИША: Тебе нисам питао.

ВУК: Рече ти човек ко су људи.

БЕРИША: Рекао бих да је илегално окупљање наоружаних Срба. Изгледа да за вас не важи забрана окупљања. А њачете кад се Албанци окупе.

ЈЕВРЕМ: Да не губимо време. Само што није свануло.

БЕРИША: Нисам видео међу "ловцима" ниједног Албанца.

ПЕТАР: Слушај, друже, дошли смо да ловимо, а не да се пребројавамо.

БЕРИША: Друже Јевреме, јасно је о чему се ради. Код потока је преко двадесет наоружаних Срба. Ти одлучи.

ЈЕВРЕМ: Легитимишите их. Ако имају ловачке исправе, ако су исправни грађани, нека се разиђу својим кућама.

БЕРИША: *(Преко мојороле)*

Наредите прво да одложе оружје. Легитимишите их. Ако неко нема дозволу за лов и оружани лист, одузмите му оружје и спроведите га у Приштину на ислеђење.

ПЕТАР: Јевреме, шта ово значи?

ЈЕВРЕМ: Закон мора да се поштује.

БЕРИША: (*Пејру*)

Личну карту, оружани лист и ловачку дозволу!

ЈЕВРЕМ: Бериша, ја за човека гарантујем.

БЕРИША: Не мешај ми се у посао.

ПЕТАР: Петар Тасић од оца Милована и мајке Станије. Борац са Сремског фронта, а до четрдест и осме у Кноју на задацима истребљивања балиста. Лично учествовао у 'ватању твог оца балисте. Демобилисан четрдесет осме уочи Митровдана у чину резервног млађег водника. Члан партије од четрдесет седме до шездесет шесте кад сам се разочарао у њу и напустио је својом вољом.

ВУК: Петре, иди повежи керове.

БЕРИША: Нисам завршио.

ВУК: У мојој кући и нећеш. Петре, чуо си шта сам ти рекао.

Пејар излази.

БЕРИША: Вучино, шта ово значи?

ВУК: Да одмах обојица напустите моју кућу.

ЈЕВРЕМ: Вуче, заиста си на крај срца.

ВУК: На крај сам стрпљења. Бериша, отераш ли одавде иједног човека у затвор, имаћеш са мном посла.

БЕРИША: Претиш?

ЈЕВРЕМ: Људи, није ваљда дотле дошло?

ВУК: Јевреме, не мешај се. Бериша и ја имамо неке наше рачуне.

Бериша излази.

ЈЕВРЕМ: Шта је ово од јутрос?

ВУК: Мене питаш? Зар је почело јутрос?

ЈЕВРЕМ: А веровао сам да ћемо уживати у лову.

ВУК: Ти ћеш свакако. Крени закаснићеш.

ЈЕВРЕМ: Нећу тако да се растајемо.

ВУК: Одавно смо се растали. Иди, чека те Бериша са полицајцима.

Јеврем излази.

Пејар се враћа.

- ПЕТАР: Докторе, изјалови нам се лов. А јутро је тако лепо.
- ВУК: Лепо је.
- ПЕТАР: Шта ћемо?
- ВУК: Ништа. Као да се ништа није десило.
- ПЕТАР: Оставише нас наши на цедилу. Испродаваше Шиптарима све што имају за дебелу своту марака и одоше. Нису нама Шиптари криви, већ наши људи који им се за положај и новац увлаче у дупе као овај твој пријатељ Јеврем.
- ВУК: Свако има право да живи како хоће.
- ПЕТАР: И ја би' прод'о моју имовину и отиш'о у бестрагију али не могу да те оставим самог.
- ВУК: Ниси ми ништа дужан. Иди за својом децом.
- ПЕТАР: Нисам ти дужан, али људи смо. Имам тебе. Имам гробове. Доста ми је за ово мало живота што ми је преостало.
(Излази)

Исџоџ дана њојодне. Улази Бериша носећи зеца.

БЕРИША: Има ли кога?

Вук излази из собе.

БЕРИША: Не закључаваш се.

ВУК: Од кога?

БЕРИША: (Баца зеца на њод)

Да не кажеш да ти је пропао лов.

ВУК: Носи цркотину.

БЕРИША: Нећеш да примиш дар од старог пријатеља?

ВУК: Нема смисла да само ти мени увалујеш "дарове".

БЕРИША: Не знам зашто се љутиш. Јеврем је твој пријатељ, а не мој. Пробрио се у врх покрајинске власти. Мислиш да сам се обрадовао кад су ми наредили да га обезбеђујем. Прочуло се да окупљаш људе. То се тумачи као да изиграваш самозваног вођу, да не признајеш власт Косова. 'Ајде, како би се ти јутрос понео да си на мом месту? Правила службе су правила. Је ли забрањено окупљање? Јесте. То важи и за Албанце и за Србе. Јеврем је гласао за ту одлуку. Он је јутрос наредио да се људи разиђу.

- ВУК: У праву си. Ниси морао да долазиш да ми се подсмеваш.
- БЕРИША: Зар ти се подсмевам?
- ВУК: И треба да ми се подсмеваш.
- БЕРИША: Напротив, забринут сам и за тебе и за себе.
- ВУК: Не бих да кваримо даље.
- БЕРИША: Нећемо ако будемо имали поштен однос један према другом као што смо га увек имали. Ти си ветеринар и твој посао је да лечиш стоку. Ја сам полицајац и мој посао је да извршавам сваки задатак за који ме претпостављени задуже. Изненадићеш се али сам добио деликатан задатак кад си ти у питању. Наравно да су ми то намерно урадили да ме провере знајући у каквим смо односима. Могу ли да одбијем наређење претпостављених?
- ВУК: Не можеш. Реци, па да завршимо.
- БЕРИША: По чијем налогу све то радиш?
- ВУК: Шта то радим?
- БЕРИША: Спремаш побуну против власти Косова. Реци ко ти је газда?
- ВУК: Мени ни мој отац није могао да буде газда.
- БЕРИША: Не познајеш ни једног Руса?
- ВУК: *(Насмеје се)*
Што баш Руса?
- БЕРИША: Баш Руса, правог Руса. Твој тата је радио за Русе.
- ВУК: Био би ред да ми мртвог тату не дираш.
- БЕРИША: Није се завршило одласком твог тате одавде. Оставио је дубоке корене. Био је вешт човек за разлику од тебе. Радио је за Русе али је умео и са Американцима. А ти?
- ВУК: Ја умем само да штројим.
- БЕРИША: Тебе је поко'по овде да одржаваш везу са Русима, а ћерку је послао у Америку. Она слабо тамо ради за очеве идеале да се Косово очисти од Албанаца. Америка је уз Албанце. А теби Руси неће помоћи. Име Руса?
- ВУК: Ма, боли ме за име Руса.
- БЕРИША: Никад ниједан Рус није долазио у ову кућу?
- ВУК: Па шта ако је долазио?

БЕРИША: Његово име?

ВУК: Многи су људи прошли кроз ову кућу. Ко би им попамтио имена.

БЕРИША: Тај Рус који ти је долазио пре седам година је мајор Кагебеа. Ја му знам име. Хоћу да га чујем из твојих уста.

ВУК: Још увек имаш бујну машту. Можда би ипак боље у животу опоравио да си се држао песништва.

БЕРИША: Одавно сам престао да маштам. Срби ме мрзе што сам Албанац. Албанци ме не подносе што ми је мајка Српкиња и по сваку цену желе да ми сјебу живот. Обрадили су ми жену Лирију у Шварцаској. Треба им лова њеног покојног оца. Узели су ми и њу и децу. И ти ми причаш да имам бујну машту. Мислиш да сам ти ја измислио тог Руса? Мислиш да ће ми опростити ако не исцедим из тебе све што захтевају од мене? Морам да напишем у извештају по чијем си налогу окупио јутрос наоружане Србе и зашто си их окупио.

ВУК: Напиши да сам их окупио ради подизања устанка.

БЕРИША: Ти се зезаш.

ВУК: Рекао си да мораш нешто да напишеш.

БЕРИША: Наређено ми је да ти одузmem пасош али га донеси и сам предај.

ВУК: А ти?

БЕРИША: Нисам извршио задатак. Рекао сам ти све што треба да знаш, а ти види шта ћеш даље. Жао ми је што не можемо да заједно уредимо зеца и спремимо ловачку вечеру као што смо некад.
(Излази)

ВУК: То је то...
(Узима зеца)
Нисам ја зец.

Вук сјоји на улазним вратиима. Из дворишћа се чује његово ојалавање из ловачке љушке. Сваки љуш се њрзне и сјресе. Улази у собу.

Петар долази за њим. Оставља ловачку љушку.

ПЕТАР: Готово је. Више се неће мучити. Ко ли и' потрова?

ВУК: Нисам могао да их спасем. Мучили би се дуго док им не попуцају крвни судови.

- ПЕТАР: Штета за онакве керове. Однећу да и' са'раним.
- ВУК: Ја ћу их закопати. Извини што сам те намучио. Нисам имао снаге ни да им дам инјекције за успављивање, а камо ли да пуцам у њих.
- ПЕТАР: Шта им сметају керови ако им ми сметамо? Докторе, треба да одеш одавде. Више немаш керове. Немаш око чега да се стараш. Престали су да те позивају као ветеринара иако им стока цркава. Видиш да им је милије да им цркне крва, него да те позову.
- ВУК: Људи су добри али им је наређено. И они се чуде шта их је снашло.
- ПЕТАР: За тебе су добри људи који су ти запречили излаз у свет.
- ВУК: Ускоро ће пролеће.
- ПЕТАР: Више му се не радујем. Треба ринтати на земљи. Почео сам да је мрзим. Увек сам мислио да живим од земље, а сад видим да она живи од мене јер не дам да се закорови. На крају ће ме прогутати и ништа...Сврати вечерас да те ошишам у таблићу.
- ВУК: Важи, Петре.

Петар излази.

Долази Тања. Баца њујну њорбу на њод. Разгледа њо кући. Подиже слушалицу. Удара њо њелефону. Сјушња слушалицу. Сњаје на улазна врати и виче њрема дворишњу.

ТАЊА: Поповићу! Вуче!

Враћа се. Скида манџил и сњаваља њреко сњолице. Изува се, узима њорбу и одлази у кујашило.

Долази Вук. Засњаје обрадован и изненађен. Узима Тањин манџил, и као да не верује, шири ѓа и загледа. Узима чизму и љуби.

Тања излази из кујашила.

ТАЊА: Тата!

ВУК: Ја био мало у пољу. Помаг'о Петру да посеје.

ТАЊА: *(Загрли ѓа и њољуби)*
Заслужио си батине. Месецима се не јављаш.

- ВУК: Знам да си добро.
- ТАЊА: Укинули су ти телефон?
- ВУК: Укинули, а у Приштину не идем откад су ми одузели пасош.
- ТАЊА: Одузели ти пасош?
- ВУК: Сматрају да сам државни непријатељ.
- ТАЊА: Ти државни непријатељ?!
- ВУК: Тако тврде. Долазе бар једном недељно и испитују ме о неком Русу.
- ТАЊА: Којем Русу?
- ВУК: Немам појма.
- ТАЊА: Наравно, није ти пало на памет да дођеш у Београд. Преча ти је стока и од мене и од самог себе.
- ВУК: Немам више посла.
- ТАЊА: Дали су ти отказ?
- ВУК: Одлазим сваки дан у Станицу али немам посла.
- ТАЊА: Стока се не размножава? Краве се не теле? Кобиле се не ждребе?
- ВУК: Живот тече својим током и без мене.
- ТАЊА: Мами се ниси јавио три месеца.
- ВУК: Добро јој је у Америци.
- ТАЊА: А шта ти чекаш?
- ВУК: И мени је добро овде.
- ТАЊА: Добро ти овде, а нисам препознала село. Једва сам пронашла кућу. Дозволио си да те ограде са свих страна...
- ВУК: Био је само сокак...
- ТАЊА: Кроз тај сокак смо излазили у свет. Тим сокаком су нам људи долазили.
- ВУК: И тако ми осим Петра више нико не долази. А мени није тешко да излазим преко мостића.

- ТАЊА: Ти то називаш мостићем. Једва сам прешла преко потока. Мама није добро. Неку ноћ ми је зазвонио телефон у три ујутру. Питам је зашто ме буди, а она се чуди што сам легла у девет увече. Распричала се како је пролеће у Њујорку лепо али нема с ким да шета. Осећам да с њом нешто није у реду. Питам је зашто се не врати? Она ми даље прича о пролећу као да ме није чула. Она ће тамо полудети, а ти овде. Мораш отићи по њу.
- ВУК: Рекао сам ти да су ми одузели пасош.
- ТАЊА: А пријатељи. О Јеврему читам у новинама, гледам га на телевизији.
- ВУК: Нисам га видео од јесенас. Та стара пријатељства...
- ТАЊА: Више те не познаје?
- ВУК: Ваљда је тако са људима кад се дочепају власти. Треба стварати нова пријатељства.
- ТАЊА: Је ли то овде могуће?
- ВУК: Има нас.
- ТАЊА: Кога вас?
- ВУК: Наших људи.
- ТАЊА: Немој да ме засмејаваш. Немаш ти овде више никог осим несрећног Петра. Мама не жели да се врати, а мора. Тетка Лепосава ми је рекла да јој Американци неће да продуже боравак. Једно од нас двоје мора отићи по њу. Мислим да јој је више стало до тебе, него до мене.
- ВУК: Рекао сам да ми је немогуће. Уосталом, морам са људима овде да завршим посао.
- ТАЊА: Којим људима? Који посао?
- ВУК: Срби су заказали исељавање са Косова. Идемо. Остављамо Шиптарима све.
- ТАЊА: И шта онда?
- ВУК: Одлучили смо.
- ТАЊА: Докле ћете стићи? Исти они који вас приморавају да се иселите, пресрешће вас и приморати да се вратите. Ви то овде не разумете. Ви сте пинг понг лоптица између Приштине и Београда.

- ВУК: Вреди покушати. Бар ћемо се тући.
- ТАЊА: Знам да је заказано за три дана. Пратим све шта се овде догађа. То је лудост у којој не би требало да учествујеш јер нећете ништа постићи. Бићеш враћен међу ове зидине да иструлиш. Тражим одговор шта ћемо са мамом?
- ВУК: Нас двоје смо се разумели.
- ТАЊА: Што сте удаљенији, боље се разумете. Како ја да разумем своје родитеље? Она неће назад у псећу кућицу. Ти нећеш из псеће кућице.
- ВУК: И теби је причала.
- ТАЊА: Могла је и раније, а не на аеродрому пред сам одлазак. Села сам у кола са својим дечком и обишла у Банији то њено родно место. Тамо нико не зна да је њена породица икад постојала. Тамо нема ни трага од злочина о којем је причала.
- ВУК: Прича из снова. Она не зна где је рођена и ко су јој родитељи.
- ТАЊА: Она се сећа и ко су јој родитељи и где је рођена, али није била сигурна у то јер јој је у крштеници уписано друго место рођења и имена измишљених родитеља. Све је учињено да се трагови злочина избришу као што ће се то и овде догодити. Кад Срби нестану са ових простора биће као да их никад није било.
- ВУК: Време прождире све, па и народе.
- ТАЊА: Филозофе мој! Да те не обожавам, изударала бих те. Знаш чега сам се сетила док сам прелазила поток. Молила сам те да ми купиш удицу да упецам рибицу. Рекао си да у потоку никад није било рибе и ја сам плакала. Купио си ми удицу. Чучала сам поред потока и данима чекала да рибица ипак загризе мамац. И ти си чучао поред мене, а мама нам се смејала.
- ВУК: Имала си седам, осам година.
- ТАЊА: Као да је било јуче. Волела сам кад се мама смеје.
- ВУК: Јеси ли гладна?
- ТАЊА: Има ли сад рибе у потоку?
- ВУК: Има нешто друго. Рецимо, срнетина на мој начин.

- ТАЊА: Ниси престао да ловиш?
- ВУК: Престаћу. Немам више керове.
- ТАЊА: Многима сам причала да имаш најбоље керове на Косову. Мислила сам да ће ми се обрадовати, али двориште је немо.
- ВУК: Пораздав'о сам их пријатељима.
- ТАЊА: Одрасла сам. Не мораш да ме штедиш. Срела сам Петра кад сам долазила. Све ми је испричао. Каже да си много патио за керовима.
- ВУК: Хоћемо ли срнетину?
- ТАЊА: Свакако. Волела бих да је мама с нама.
- ВУК: А тек ја.
- ТАЊА: Све ћемо урадити за њу?
- ВУК: Што је могуће.
- ТАЊА: Закуни се.
- ВУК: Кунем се. 'Ајде да одаберемо месо.
- ТАЊА: Одбери сам. Морам да се пресвучем. Још држиш фриз у подруму за вино?
- ВУК: Тамо му је најбоље.
(Излази)

Тања сакућља сивари и одлази у собу.

Вече. Тања учи. Долази Бериша.

- БЕРИША: Добро вече.
- ТАЊА: (Осџавља књиџу. Усџаје)
Тражите мог тату?
- БЕРИША: Чуо сам да си коначко допутовала, па дођох да те видим.

- ТАЊА: Ако вам се тели крава или ждреби кобила, изађите и сачекајте тату. Само што није стигао.
- БЕРИША: *(Насмеје се)*
Нажалост, не гајим стоку.
- ТАЊА: Ову кућу обилазе само сељаци кад им тата затреба ради стоке. Молим вас, изађите и сачекајте га.
- БЕРИША: Рекох, кумице, да сам дошао због тебе.
- ТАЊА: Немојте се љутити. Једва сам проветрила кућу. Молим вас, изађите и сачекајте га.
- БЕРИША: Смрдим?
- ТАЊА: Сви сељаци се осећају на шталу и стоку. И мој тата заудара на животиње али сам навикла на њега.
- БЕРИША: Кад сам те као малу задиркивао да ти тата смрди, врискала си да најлепше мирише.
- ТАЊА: Причате као да се познајемо али не могу да се сетим ко сте. Одавно сам отишла. Заборавила сам овдашње људе.
- БЕРИША: Мене ниси могла заборавити.
- ТАЊА: Мало ми је помућено памћење, откад ме је неки дивљак жестоко претукао осамдесет прве. Два месеца ми је зујало у глави. Замало због тога нисам изгубила годину у школи. Надам се да смо се споразумели.
- БЕРИША: Добро си савладала београдску мангупску школу. Мора да се сећаш зашто те је тај “дивљак” претукао?
- ТАЊА: Из чисто националистичких побуда. Жао ми је што му нисам ископала очи као што су дивљаци свецима на иконама у Дечанима и Пећкој патријаршији. Хоћете ли се коначно представити кад већ тврдите да се знамо?
- БЕРИША: Кум Бериша.
- ТАЊА: Полицајац Бериша! Дошли сте да ме ухапсите. Потпуно сам сметнула с ума да сте ме малтретирали да ћете ме ухапсити као непријатеља државе.
- БЕРИША: Престани! Дошао сам да те видим јер те волим као своје дете. Можеш да ме мрзиш колико хоћеш, али срећан сам што те видим. Ако је твој отац луд и неће да чује за мене, немој ти да се понашаш тако.
- ТАЊА: Како су вам деца и кума Лирија?

- БЕРИША: Немам их више. У Швајцарској су. Лирија се развела од мене преко адвоката и поручила ми да их заборавим.
- ТАЊА: Жао ми је. Извините што сам се онако понела.
- БЕРИША: Нормално је што си тако поступила. Требало је да прођу године да коначно схватим. Молим те, поразговарај са оним својим лудим оцем.
- ТАЊА: О чему?
- БЕРИША: Увртео је себи у главу да га мрзим, да му се светим.
- ТАЊА: То је ваша ствар. Више ни њега не схватам.
- БЕРИША: Опоменуо сам га. Ставио сам му до знања да је у праву али да ја ту не могу ништа. Реци му да не креће са осталима, да не прави од себе будалу. Неће их пустити, а он је посебно на мети полиције.
- ТАЊА: Он то зна.
- БЕРИША: Биће сурово. Може му се нешто десити. Испашће да сам опет ја...
- ТАЊА: Реците му ви.
- БЕРИША: Дубоко се заглибио.
- ТАЊА: А шта бисте ви да сте на његовом месту?
- БЕРИША: Отишао бих одавде и више се никад не бих осврнуо. Мени је то немогуће.
- ТАЊА: Како ћете поступити ако вам наредe да пуцате у свог кума, мог оца?
- БЕРИША: Треба да преживи онај који има веће шансе, ко ипак може да оде. Он то треба да учини на нормалан начин као што су већина Срба.
- ТАЊА: Зар су они отишли са Косова на нормалан начин?
- БЕРИША: Рекао сам да сам ту немоћан.
- ТАЊА: Хвала што сте дошли да ме видите.
- БЕРИША: Не мрзиш ме више?
- ТАЊА: Нисам способна никог да мрзим. Жао ми је због вас и тате.
- БЕРИША: Ваљда ће доћи време да опет...

- ТАЊА: Да опет запевате уз гитару.
- БЕРИША: Да, да опет запевамо уз гитару. Како је кума Ивана у Америци?
- ТАЊА: Као и овде. Туђи свет.
- БЕРИША: Кажи тати да су ме опет задужили за њега.
- ТАЊА: Шта то значи?
- БЕРИША: Значи да нас обојицу исмејавају знајући ко смо и шта значимо један другом.
(Излази)

Долази Вук.

- ТАЊА: Био је Бериша.
- ВУК: Знам.
- ТАЊА: Замолио је да не крећеш са осталима.
- ВУК: Знам. Све знам.
- ТАЊА: Каже да је опет задужен за тебе.
- ВУК: И то знам.
- ТАЊА: Каже да желе да направе будале од вас двојице.
- ВУК: Праве од њега будалу.
- ТАЊА: А шта ако нема други избор?
- ВУК: А зар га ја имам?
- ТАЊА: Пуцаћете један на другог?
- ВУК: Ја нећу пуцати нинаког. Ако он мора, нека пуца. Његов проблем.
- ТАЊА: Мислим да је у праву. Не треба да идеш са осталима.
- ВУК: Ујутро се враћаш у Београд.
- ТАЊА: Сарађујем хонорарно са Омладинским радијом. Имам уредне папире. Морам да пошаљем извештај у Београд.
- ВУК: Какав извештај?
- ТАЊА: Бићу са вама у првим редовима. Снимаћу све што се догађа.
- ВУК: А мене одвраћаш?

ТАЊА: Мени је то посао, а за тебе је опасност по живот.
ВУК: Поносан сам што имам такву ћерку. Идем да спавам. Треба бити одморан за предстојеће дане.
(Одлази у собу)

Вече. Тања вади касетофон из џакине и ставља на сто. Укључује га.

ТАЊА: Ја сам новинарка Омладинског радија. Може ли изјава?
МУШКАРАЦ: Пустите ме, дете!
ТАЊА: Задихани сте?
МУШКАРАЦ: Трчали смо.
ТАЊА: Зашто?
МУШКАРАЦ: Да не закаснимо за Братушанима. Да стигнемо на време да Братушани не кажу да смо одустали. За нама су деца, жене, старци.
ТАЊА: Шта ако Братушани одустану?
МУШКАРАЦ: Неће одустати.
ТАЊА: Колико сте претрчали?
МУШКАРАЦ: Двадесет километара.
ТАЊА: Милиција вас неће пустити даље.
МУШКАРАЦ: Нико нас не може зауставити.

Чују се неартикулисани гласови, џовици: дечји, женски, мушки.

МИЛИЦИОНЕР: Вратите се кућама!
СТАРАЦ: Кренули смо да се не вратимо!
ТАЊА: Куда сте кренули?
СТАРАЦ: Тамо где је слобода.
ТАЊА: Јесу ли сви кренули?
СТАРАЦ: Ја вам гарантујем да нико од Срба неће остати на Косову.
ТАЊА: Шта очекујете у Београду?
СТАРАЦ: Ништа.
ТАЊА: Зашто сте онда кренули?
СТАРАЦ: Зато што нам Албанци не дају да живимо на сопственој земљи.

ТАЊА: Напуштате Косово заувек?

СТАРАЦ: Заувек.

Тања искључује касетофон, њали цигарету и зуре у њаваницу.

Долази Вук.

ТАЊА: И шта сад?

ВУК: Зашто ниси отпутовала?

ТАЊА: Послала сам извештај из Приштине.

ВУК: Обећала си да ћеш отпутовати.

ТАЊА: Као да се ништа није десило. Добио си батине, вратио се у своју псећу кућицу.

ВУК: Бар смо се тукли. Морамо се борити за достојанство живљења.

ТАЊА: Јавила сам се мами телефоном из Приштине. Рекла сам јој да ће бити све у реду, да си решио да напустиш све ово и одселиш се у Београд. Мораш јој потврдити да би се вратила.

ВУК: Народ је био решио. Видела си шта се десило. Београд нас је оставио на цедилу да иструлимо овде.

ТАЊА: Сад причам о теби и мами. Нико ти не брани да сам одеш одавде. Једно је политика за свет, а друго су појединачни случајеви. Многи ће се обрадовати ако одеш са Косова.

ВУК: Да оставим свој народ?

ТАЊА: Твој народ је оставио тебе. Из овог села сте били само Петар и ти. Да је Србима широм Југославије заиста стало да живе овде као људи, онда би се ујединили и то вам омогућили. Са вама овде се тргује. Мама истиче боравак у Америци за десет дана.

ВУК: То значи да ће морати да се врати, иначе не би.

ТАЊА: Као да је окривљујеш.

ВУК: Свако има право на сопствени избор.

ТАЊА: Чини ми се да га она никад није имала.

ВУК: Мој избор је мој народ.

ТАЊА: Није ти више стало до ње?

ВУК: Ја сам увек на истом месту.

ТАЊА: Мрзео си свога оца што је напустио твоју мајку, сестру и тебе.

- ВУК: Зар сам ја вас напустио?
- ТАЊА: Мени ниси потребан али њој јеси.
- ВУК: Њој је потребан доктор да је извуче из псеће кућице.
- Долази Мусеџа.*
- МУСЕТА: Докторе, зар не чујеш колико вичем?
- ТАЊА: *(Вуку)*
Мама ме је питала за њу. Нисам знала да ли је још жива.
- МУСЕТА: Жива сам, ћери моја. Докторе, дошла сам да ти кажем. Све видим као на длану. Као нека велика, велика водурина...
- ТАЊА: Је ли ти жива ћерка?
- МУСЕТА: Која ћерка? Никад нисам рађала. Та велика вода... Нага жена... Мути ми се... Десиће се неко зло у вези те велике воде.
- ВУК: Добро, добро, баба Мусета.
- МУСЕТА: Дошла сам да ти кажем да не даш, да обуздаш ту велику воду и спасеш ту нагу жену.
(Излази)
- ВУК: У реду...
- ТАЊА: Шта је у реду?
- ВУК: Јави мами да ћу оставити све ово и да ћемо живети у Београду.
- ТАЊА: Бог да поживи баба Мусету.
(Загрли ња)
Зар је требало да ти баба Мусета каже?
- ВУК: Видовита је. Морамо се борити за оне које волимо.
- ТАЊА: Волиш маму?
- ВУК: Много ми недостаје. Био сам љут на њу што ме је напустила, што не може да схвати да се никуд не може побећи и наћи неки бољи свет. Бољи свет се мора стварати тамо где си.
- ТАЊА: Морам да учим. Ускоро имам испит Међународног приватног права.
- ВУК: Колико ти је још остало?
- ТАЊА: То је последњи.

- ВУК: А дипломски?
- ТАЊА: Немам дипломски.
- ВУК: Значи дипломираш?
- ТАЊА: Просек ми је преко девет.
- ВУК: И шта ћеш онда?
- ТАЊА: Конкурисаћу за судског приправника.
- ВУК: Желиш да постанеш судија?
- ТАЊА: Ако човек искуси злочин на сопственој кожи, онда има неодољиву жељу да исправља неправде.
- ВУК: А новинарство?
- ТАЊА: Само џепарац док се не запослим.
- ВУК: Поносим се тобом.
- ТАЊА: И ја ћу тобом ако с мамом буде све у реду.
(*Одлази у собу*)

Долази Петар.

- ПЕТАР: Комшије!
- ВУК: (*Долазећи из собе*)
О, Петре!
- ПЕТАР: Је ли комшиница стигла?
- ВУК: Нема комшинице.
- ПЕТАР: Сматрио сам те да се враћаш сам, па велим...
- ВУК: Полетела је из Америке. Тања и ја смо је чекали на аеродрому у Београду. Није изашла из авиона. Целу ноћ смо се распитивали док нисмо сазнали да је изашла у Загребу.
- ПЕТАР: Погрешно изашла? И шта сад?
- ВУК: Тања и њен дечко су отпутовали у Загреб да је траже. Ја сам се вратио и чекам.
- ПЕТАР: Шта то значи, докторе?
- ВУК: Више ни ја нисам паметан. Ваљда је отишла на Банију да тражи родну кућу и гробове својих.

- ПЕТАР: Где је та Банија?
- ВУК: Далеко. У Хрватској.
- ПЕТАР: Докторе, је ли с њом све у реду?
- ВУК: Да ли ће с нама бити све у реду кад нас одавде отерају? Да ли ћеш пожелети да дођеш и обиђеш гробове својих најмилијих?
- ПЕТАР: Молићу се за Ивану.
- ВУК: Ја се већ молим.
- ПЕТАР: Јеси ли оздравио?
- ВУК: Још ме болуцкају ребра.
- ПЕТАР: Нисам могао да поверујем својим очима. Острвио се гад, па те бије чим стигне.
- ВУК: Морао је. Обављао је своју дужност.
- ПЕТАР: Зашто се намерио баш на тебе код онолико нас?
- ВУК: Спашава сопствену кожу. Доказује се пред газдама.
- ПЕТАР: Кумови сте.
- ВУК: Боље сам прошао него да ме је тукао неко други. Он је бар пазио да ми не повреди унутрашње органе и главу. Урадио је то како сам га учио у младости да се туче.
- ПЕТАР: Ти му канда прашташ?
- ВУК: Не замерам му. Свако ради своје како мора.
- ПЕТАР: Шта каже Тања?
- ВУК: Не зна да ме је Бериша тукао. Била је далеко од нас.
- ПЕТАР: Морао си да јој кажеш. Нека зна да нема вечитих пријатељстава. Одо' ја. Имаш ли штогод прљаво?
- ВУК: Донећу кад се накупи.

Петар одлази.

Вече.

Долазе Бериша и Јеврем.

ЈЕВРЕМ: Још увек не закључава кућу.

БЕРИША: Зна да ником ништа није дужан.

ЈЕВРЕМ: Тврд човек.

БЕРИША: Тврдоглав, а не тврд. Ивана је то платила животом.

ЈЕВРЕМ: Јадна Ивана. Била је дивна жена. Ко би рек'о пре четврт века кад смо били у Студентском граду да ће нам се ово дешавати. Као да је јуче било. Сећаш ли се њихове свадбе у "Кафе солитеру" на Новом Београду?

БЕРИША: Био сам им кум.

ЈЕВРЕМ: Да, био си им кум...

БЕРИША: Реци?

ЈЕВРЕМ: Шта да кажем?

БЕРИША: Није ти јасно откуд ми оволика дрскост да му вечерас дођем у кућу. Није ти јасно да ли саучествујем или ликујем. Сам је крив што сам га тукао. Долазио сам пре него што су кренули и рекао Тањи да не креће, да ћу бити принуђен да поступим нечовечно. То је била одлука врха косовске власти којој и ти припадаш. Од мене је захтевано да тако поступим. Вук је тога свестан. Дужност ми је и као полицајцу и као пријатељу да га обавестим о смрти жене без обзира на његову реакцију. Може да ме избаци, може да ме бије у својој кући, може да ми ради шта хоће, нећу му замерити. Ви сте наредили да се бије народ. Ја сам тукао само њега. Ви сте одговорни народу, а ја само Вуку. Нас двојица ћемо то расправити. А како ћете се ви расправити са народом?

ЈЕВРЕМ: Оптужујеш ме?

БЕРИША: Само те подсећам. Дозволили сте да га ограде са свих страна. Узели сте му најбољу земљу. Укинули сте му телефон. Наредили сте Албанцима да га мрзе. Ивану сте натерали да да отказ у школи јер сте окренули ђаке и професоре против ње.

ЈЕВРЕМ: Ти добро знаш да то раде Албанци на власти.

БЕРИША: Шта тражиш са њима у власти ако ниси у стању да им се супротставиш?

ЈЕВРЕМ: Како то разговараш са мном?

БЕРИША: Ово је тренутак да се разговара поштено. Питао си ме откуд ми храброст да дођем Вуку у кућу после свега. И ја питам тебе. Неће бити да сам ја крив за његову несрећу. Није несрећнији од мене који сам стално на ивици да ли све да платим животом, пошто немам други избор као “српско копице”, како ме називају Албанци и “албанско копице”, како ме називају Срби.

ЈЕВРЕМ: Погрешно си ме схватио.

БЕРИША: Немаш појма шта ми је Ивана значила. Била је Вукова жена, а мени као сестра. Не могу да се помирим да је натерана да умре у четрдесет шестој години. Не могу да се смирим откако сам добио извештај од колега са Баније да је пронађена мртва. Званично се обесила на излазу из села. Оно што сумњам да се стварно десило, никад не могу доказати. Непожељни су људи који се упусте да трагају за својим коренима на месту где су искорењени.

Долази Петар.

БЕРИША: Петре, где је Вук?

ПЕТАР: Све му је јасно чим је видео да сте дошли.

ЈЕВРЕМ: Где је?

ПЕТАР: Поручио је да ће све сам.

БЕРИША: Иди зови га.

ПЕТАР: Рек’о је да напустите његову кућу.

БЕРИША: Реци ти њему да је Ивана умрла и да ћемо одложити мржњу до после сахране. Кажи му да сам јавио Тањи и да је она кренула из Београда. Пренеси му да смо Јеврем и ја организовали за сутра превоз Иваниних посмртних остатака хеликоптером.

Петар Излази.

ЈЕВРЕМ: Поднећу оставку на све политичке функције и одселићу се у Краљево где сам почео као млади шумарски инжењер.

БЕРИША Благо људима који могу да поднесу оставку и да се одселе.

ЈЕВРЕМ: Признајем да ми и даље ништа није јасно. Прихватио сам се функције верујући да могу нешто да учиним. Сви око мене говоре као ти вечерас, а опет се на све стране дешавају злочини.

БЕРИША Није ти јасно да ли се и ја претварам?

ЈЕВРЕМ: Није ми јасно ко стоји изнад свега и који му је коначни циљ. Јасно ми је једино да си ме позвао да дођем с тобом да би ми све ово рекао јер су те сигурно задужили за мене као што су и за Вука. Албанци у власти су се осилили и више им нисмо потребни ми Срби за покриће њиховог недела. Испео сам ид-иот и крвник сопственог народа.

БЕРИША: Ценим што ниси похлепан на новац и што си на време схватио да не схваташ ништа за разлику од многих Срба који Албанцима служе за једнократну употребу.

Долази Тања.

ТАЊА: Где је тата?

ЈЕВРЕМ: Отишао је Патар да га обавести. Прими моје искрено саучешће.

ТАЊА: Хвала.
(*Одлази у собу*)

БЕРИША: Није могла да се смири кад сам јој јавио. Окривљује оца.

*Долазе Вук и Пејтар.
Вук засјајаје и гледа немо у Беришу и Јеврема.*

ЈЕВРЕМ: Да одемо?

ВУК: Како је настрадала моја Ивана?

БЕРИША: То нећемо никад сазнати. Званично се обесила.

ВУК: Тамо на Банији?

БЕРИША: Отуда су нам јавили.

ВУК: А шта ти мислиш?

БЕРИША: Моје мишљење не значи ништа. Имам десет пута више разлога од Иване да се убијем, па ми не пада на памет.

ВУК: Био сам сигуран да је тамо отишла кад сам сазнао да је изашла из авиона у Загребу. Хтела је да провери свој сан. Је ли то дошла моја Тања или ми се учинило да улази у кућу?

БЕРИША: Отишла је у своју собу.

ВУК: Нека је. Петре, послужи људе ракијом. Ред је да попијемо за покој душе мојој Ивани.

Петар узима ракију и чашице из креденца.

ЈЕВРЕМ: Сви смо криви за њену смрт.

ВУК: Кривци су постојали још пре нашег рођења. Они ће дуже трајати од нас. Ја сам спреман да носим свој део кривице док сам жив.

Петар им додаје чашице са ракијом. Сћају сви у круж и подижу чашице.

ВУК: За покој душе мојој Ивани.

БЕРИША,

ПЕТАР, (У љлас)

ЈЕВРЕМ: Слава јој!

ПЕТАР: Дај јој, Боже, рајско насеље.

Сви опростиу њо неку кај ракије на њод и општајак испију.

Тања излази из собе. Гледа их. Прилази Вуку. Загрле се.

ТАЊА: Нема више наше маме.

ВУК: Нема.

Долази Мусеја.

МУСЕТА: Два човека подижу једну жену. Стављају јој омчу на врат. Вешају је о грану великог дрвета. Беже у мрак. Лице нисам могла да им видим.

(Излази)

ЈЕВРЕМ: Ко ово би? Као дух...

БЕРИША: Зар је она још жива?

ТАЊА: Прорекла је мамину смрт.

ВУК: Био сам онемогућен да спасем Ивану.

ТАЊА: Мама нам не би опростила ако је сахранимо у псећој кућици. Сахранићемо је у Београду.

ЈЕВРЕМ: Па, ми одосмо?

ВУК: Зар ћете ме сад оставити?

БЕРИША: Јеврему је непријатно због нас двојице. Подсетио ме како смо живели у Студентском граду.

ВУК: Живело се али је дошло време и да се умире.. Ноћас нисмо овде због нас, већ због наше покојне Иване.

ТАЊА: Молим вас, останите. Тата и ја ћемо спремити нешто за вечеру.
(Загрли Вука и одлази са њим у кухињу)

БЕРИША: (Подиже чашицу)
Још једном за покој душе наше Иване.

ПЕТАР, (У њлас)

ЈЕВРЕМ: Боже, подари нашој Ивани рајско насеље.